

Jastrzębie-Zdrój, 03.01.2026 r.

Andrzej Łapa

Ministerstwo Infrastruktury
ul. Chałubińskiego 4/6
00-928 Warszawa

PETYCJA

W sprawie uchylenia art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym zwalniającego kobiety w ciąży z obowiązku używania pasów bezpieczeństwa.

Przedmiot petycji

Niniejsza petycja dotyczy uchylenia przepisu art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo o ruchu drogowym, który stanowi, że obowiązek korzystania z pasów bezpieczeństwa nie dotyczy kobiety o widocznej ciąży. Przedmiotowa regulacja, mimo że została wprowadzona prawdopodobnie w przekonaniu o ochronie zdrowia ciężarnych, w świetle aktualnej wiedzy medycznej i badań naukowych stanowi rozwiązanie sprzeczne z zasadami bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz stwarza realne zagrożenie dla życia i zdrowia zarówno matek, jak i nienarodzonego potomstwa.

Uzasadnienie faktyczne i prawne

Urazy powstałe w wypadkach komunikacyjnych stanowią wiodącą przyczynę niepołożniczych zgonów płodów oraz ciężkich urazów matek w krajach rozwiniętych. Według artykułu opisującego badanie naukowe opublikowanego w styczniu 2025 roku w renomowanym czasopiśmie *Injury Epidemiology* pod tytułem "Injury patterns and seat belt effectiveness in pregnant motor vehicle occupants", przeprowadzonego na reprezentatywnej próbie odpowiadającej 387 343 wypadkom z udziałem ciężarnych w Stanach Zjednoczonych, zapięcie pasów bezpieczeństwa redukuje ryzyko odniesienia średnich i ciężkich obrażeń o 65 procent, ryzyko śmierci matki o 61 procent, a ryzyko ciężkich urazów wielonarządowych o 64 procent. Szczególnie istotna jest redukcja ryzyka urazu mózgu matki o 85 procent, ponieważ urazy neurologiczne prowadzą bezpośrednio do niedotlenienia płodu, co może skutkować jego śmiercią lub trwałym kalectwem.

Badanie to wykorzystywało zaawansowaną metodologię regresji bayesowskiej. Przeanalizowano dane z amerykańskich systemów NASS-CDS obejmujących lata 1998 do 2015 oraz CISS z lat 2017 do 2021, co pozwoliło na uzyskanie najbardziej wiarygodnych i aktualnych wyników badawczych w tej dziedzinie. Zastosowano międzynarodowo uznane skale oceny urazów AIS (Abbreviated Injury Scale) dla

poszczególnych organów oraz ISS (Injury Severity Score) dla oceny ogólnego stanu poszkodowanej, co zapewnia obiektywną ocenę skuteczności pasów bezpieczeństwa.

Kluczowym ustaleniem przywołanego badania jest definitywne obalenie mitu o szkodliwości pasów bezpieczeństwa dla ciężarnych. Badacze nie wykazali, aby prawidłowo zapięte pasy zwiększały ryzyko jakichkolwiek obrażeń u kobiet w ciąży. Co więcej, w analizie szczegółowej dotyczącej macicy i łożyska nie stwierdzono, aby pasy statystycznie zwiększały ryzyko bezpośredniego urazu tych narządów. Brak efektu ochronnego dla samej macicy oznacza jedynie, że przy dużych siłach przeciążenia występujących podczas kolizji drogowych macica jest narażona na uraz niezależnie od faktu zapięcia pasów, jednakże zapięcie pasów chroni matkę przed śmiercią, co stanowi warunek konieczny przeżycia płodu. Jak podkreślają autorzy badania, nie istnieją dowody naukowe wskazujące, że pasy bezpieczeństwa zwiększają ryzyko dla płodu, a wręcz przeciwnie, śmierć matki w stu procentach przypadków oznacza śmierć dziecka, zatem ochrona matki jest najlepszą możliwą ochroną nienarodzonego potomstwa.

Obecne brzmienie art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo o ruchu drogowym tworzy niebezpieczną sugestię społeczną, że pasy bezpieczeństwa mogą stanowić zagrożenie dla kobiet w ciąży, co jest sprzeczne z ustaleniami nauki medycznej. Fakultatywność zwolnienia sprawia, że wiele ciężarnych kobiet, kierując się obawą przed rzekomym uszkodzeniem płodu przez pasy oraz dyskomfortem fizycznym związanym z zaawansowaną ciążą, rezygnuje z tego podstawowego środka ochrony biernej.

Polski ustawodawca, utrzymując przedmiotowe zwolnienie, de facto sankcjonuje zachowania zwiększające ryzyko śmierci lub ciężkich obrażeń u ciężarnych oraz ich dzieci. Należy podkreślić, że dysponujemy prostymi i ekonomicznymi rozwiązaniami technicznymi eliminującymi dyskomfort związany z używaniem pasów przez ciężarne. Adaptery do pasów bezpieczeństwa dla kobiet w ciąży, które prawidłowo rozkładają siły nacisku pasa biodrowego poniżej brzucha, na stabilne struktury kostne miednicy, są dostępne na rynku w cenie około stu złotych. Kwota ta stanowi promil wydatków związanych z posiadaniem i użytkowaniem pojazdu samochodowego, a jednocześnie może uratować dwa życia. Tym bardziej nieuzasadnione jest prawne zwalnianie ciężarnych z obowiązku używania pasów, skoro istnieją tanie i skuteczne metody poprawy komfortu ich stosowania przy zachowaniu pełnej ochrony.

Warto również zwrócić uwagę na zalecenia międzynarodowych organizacji zajmujących się bezpieczeństwem ruchu drogowego. Amerykańska National Highway Traffic Safety Administration (NHTSA) jednoznacznie zaleca, aby ciężarne kobiety zawsze używały pasów bezpieczeństwa, umieszczając pas biodrowy płasko pod brzuchem, na biodrach, a pas barkowy przez środek klatki piersiowej, między piersiami, nigdy zaś pod pachą czy za plecami. Podobne zalecenia wydają organizacje europejskie, podkreślając, że prawidłowe zapięcie pasów stanowi najskuteczniejszą metodę ochrony zarówno matki, jak i dziecka podczas podróży samochodem. Polskie prawo, utrzymując możliwość zwolnienia z obowiązku używania pasów, pozostaje w sprzeczności z międzynarodowymi standardami bezpieczeństwa oraz z konsensusem naukowym w tej dziedzinie.

Analiza porównawcza systemów prawnych i praktyk międzynarodowych

Szczególnie istotne dla oceny skutków obowiązującego w Polsce zwolnienia są dane pochodzące z państw, w których nie istnieje możliwość zwolnienia kobiet w ciąży z obowiązku używania pasów bezpieczeństwa. Badanie ankietowe przeprowadzone

w Szwecji i zaprezentowane na prestiżowej 27. Międzynarodowej Konferencji Technicznej na temat Ulepszonych systemów bezpieczeństwa pojazdów (Enhanced Safety of Vehicles, ESV) w 2023 roku przez zespół naukowców z Chalmers Industrial Technology, Folksam Insurance Group oraz Karolinska Institutet, objęło 2034 kobiety, które były lub są w ciąży. Wyniki tego badania są niezwykle wymowne i stanowią silny argument za koniecznością zmiany polskiego prawa.

W Szwecji, gdzie nie istnieje zwolnienie z obowiązku używania pasów bezpieczeństwa dla kobiet w ciąży, wskaźnik używania pasów przez ciężarne wyniósł 99 procent. To oznacza, że praktycznie wszystkie ciężarne kobiety zapinają pasy, co stanowi znaczący kontrast wobec sytuacji w krajach, gdzie istnieją zwolnienia lub gdzie prawo nie jest jednoznaczne. Badanie szwedzkie wykazało, że głównym problemem nie jest niechęć kobiet do używania pasów, lecz ich niewłaściwe zapinanie, które wynikało przede wszystkim z braku edukacji na ten temat. Aż 66 procent respondentek nie otrzymało żadnych informacji dotyczących prawidłowego używania pasów bezpieczeństwa podczas ciąży, a jedynie 6 procent otrzymało takie informacje od służby zdrowia. Co istotne, wśród kobiet, które aktywnie poszukiwały informacji o prawidłowym zapinaniu pasów, odsetek nieprawidłowego użycia był znacząco niższy, choć nadal stanowił jedną trzecią tej grupy.

Porównanie ze szwedzkimi danymi jednoznacznie wskazuje, że w systemie prawnym pozbawionym zwolnienia dla ciężarnych, kobiety nie rezygnują z używania pasów bezpieczeństwa, co obala argument, że taka regulacja jest konieczna ze względu na komfort lub obawy ciężarnych. Wręcz przeciwnie, istnienie zwolnienia w polskim prawie utrwała społeczny mit o rzekomej szkodliwości pasów dla ciężarnych i stanowi główną przyczynę niższego wskaźnika ich używania w tej grupie. W krajach bez takiego zwolnienia kobiety traktują pasy jako normalny i obowiązkowy element bezpieczeństwa, co przekłada się na niemal stuprocentowy wskaźnik ich stosowania.

Badanie szwedzkie potwierdza również, że kluczowym wyzwaniem nie jest zmuszanie kobiet do używania pasów, lecz edukacja dotycząca ich prawidłowego zapinania. Autorzy badania podkreślają, że 93 procent respondentek wskazało ośrodki zdrowia matki i dziecka jako preferowane źródło informacji o prawidłowym używaniu pasów, podczas gdy faktycznie jedynie 6 procent takie informacje od służby zdrowia otrzymało. Ta przepaść między oczekiwaniami a rzeczywistością wskazuje na pilną potrzebę nie tylko zmiany przepisów, ale również systemowej edukacji prowadzonej przez służbę zdrowia.

Warto również zauważyć, że badanie szwedzkie, podobnie jak amerykańskie, wykazało bardzo wysoki wskaźnik deklarowanego używania pasów przez ciężarne, odpowiednio 99 i 75,1 procent. Różnica ta może wynikać właśnie z odmiennych regulacji prawnych oraz kultury bezpieczeństwa. W Stanach Zjednoczonych, gdzie prawo różni się w zależności od stanu, a edukacja na temat bezpieczeństwa ciężarnych nie jest systematyczna, wskaźnik używania pasów jest niższy i dodatkowo spada w trzecim trymestrze ciąży do 72 procent. Tymczasem w Szwecji, gdzie obowiązek używania pasów jest bezwzględny i powszechnie akceptowany, praktycznie wszystkie ciężarne kobiety stosują to zabezpieczenie niezależnie od etapu ciąży.

Aspekt edukacyjny i konsekwencje społeczne

Z perspektywy edukatora ruchu drogowego pragnę podkreślić, że obowiązujący przepis art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy Prawo o ruchu drogowym utrudnia prowadzenie skutecznej edukacji w zakresie bezpieczeństwa ciężarnych uczestniczek ruchu drogowego. Kandydatki na kierowców w ciąży często powołują się na możliwość ustawowego zwolnienia jako argument za niezapiinaniem pasów, interpretując ten przepis jako potwierdzenie swoich obaw o bezpieczeństwo dziecka. Tymczasem instruktorzy nauki jazdy, dysponując aktualną wiedzą naukową i danymi statystycznymi, muszą prowadzić edukację wbrew literze prawa, wyjaśniając, że zwolnienie z obowiązku używania pasów jest rozwiązaniem szkodliwym i nieuzasadnionym merytorycznie. Taka sprzeczność między prawem a nauką podważa autorytet przepisów oraz utrudnia kształtowanie właściwych postaw prozdrowotnych wśród uczestników ruchu drogowego.

Co więcej, utrzymywanie przedmiotowego zwolnienia w polskim prawie może rodzić odpowiedzialność państwa za skutki wypadków drogowych, w których ciężarne kobiety, korzystając z ustawowego zwolnienia, doznały obrażeń lub straciły życie wraz z nienarodzonymi dziećmi. W sytuacji, gdy wiedza naukowa jednoznacznie wskazuje na szkodliwość takiego rozwiązania legislacyjnego, państwo nie może zasłaniać się historycznym charakterem przepisu ani jego rzekomym celem ochronnym, skoro cel ten nie tylko nie jest realizowany, ale wręcz skutkuje odwrotnie od zamierzonego.

Doświadczenia państw takich jak Szwecja dowodzą, że samo istnienie zwolnienia z obowiązku używania pasów jest główną barierą w osiągnięciu wysokiego wskaźnika ich stosowania przez ciężarne. Jedynym powodem, dla którego polskie kobiety w ciąży nie używają pasów w takim stopniu jak szwedzkie, jest właśnie art. 39 ust. 2 pkt 2 oraz utrwalony w społeczeństwie mit o rzekomym zagrożeniu, które pasy mają stwarzać dla płodu. Mit ten jest bezpośrednio wzmacniany przez samo istnienie przepisu umożliwiającego zwolnienie, który sugeruje, że ustawodawca uznaje pasy za potencjalnie niebezpieczne dla ciężarnych. Uchylenie tego przepisu, połączone z kampanią edukacyjną, może doprowadzić do sytuacji analogicznej do szwedzkiej, gdzie niemal wszystkie ciężarne kobiety używają pasów bezpieczeństwa.

Wnioski i postulaty

W związku z powyższym, mając na uwadze nadrzędny interes ochrony życia i zdrowia obywateli, w szczególności kobiet w ciąży oraz ich nienarodzonego potomstwa, a także zgodność polskiego prawa z aktualną wiedzą medyczną i międzynarodowymi standardami bezpieczeństwa ruchu drogowego, wnioskuję o podjęcie inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do uchylenia art. 39 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym. Uchylenie tego przepisu spowoduje, że kobiety w ciąży będą objęte powszechnym obowiązkiem używania pasów bezpieczeństwa na takich samych zasadach jak pozostali uczestnicy ruchu drogowego, co zgodnie z przytoczonymi badaniami naukowymi istotnie zwiększy ich szanse przeżycia wypadków drogowych oraz urodzenia zdrowych dzieci.

Należałoby również rozważyć wprowadzenie kampanii edukacyjnej prowadzonej przez Krajową Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego lub inne właściwe organy, która skutecznie obaliłaby funkcjonujące w społeczeństwie mity dotyczące rzekomej szkodliwości pasów bezpieczeństwa dla ciężarnych. Doświadczenia szwedzkie wskazują,

że kobiety oczekują takich informacji przede wszystkim od służby zdrowia, dlatego należałoby rozważyć wprowadzenie obowiązku przekazywania ciężarnym pacjentkom rzetelnych informacji o prawidłowym zapinaniu pasów bezpieczeństwa podczas wizyt w placówkach medycznych.

Przedmiotowa zmiana legislacyjna nie tylko uratuje życie wielu kobiet i dzieci, ale również doprowadzi polskie prawo do zgodności z aktualną wiedzą medyczną oraz z międzynarodowymi standardami bezpieczeństwa. Koszt niewielkiej korekty legislacyjnej jest znikomy w porównaniu z bezcenną wartością życia ludzkiego, a społeczny przekaz płynący z takiej zmiany będzie jednoznaczny: państwo polskie konsekwentnie chroni życie i zdrowie wszystkich uczestników ruchu drogowego, kierując się najnowszą wiedzą naukową, a nie przestarzałymi przekonaniem i mitami.

Jednocześnie proszę o poinformowanie mnie o sposobie rozpatrzenia niniejszej petycji oraz o podjętych działaniach, zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o petycjach. Wyrażam zgodę na opublikowanie imienia i nazwiska, jako autora niniejszej petycji.

Z poważaniem,
Andrzej Łapa

